

V Bruseli 17. mája 2021
(OR. en)

8618/21

COMPET 336	EMPL 190
IND 120	ENER 166
MI 330	ENV 289
CLIMA 100	ESPACE 50
CONSOM 116	PI 35
DIGIT 57	POLMIL 66
ECOFIN 424	RC 19
EDUC 158	RECH 201

POZNÁMKA

Od:	Predsedníctvo
Komu:	Výbor stálych predstaviteľov/Rada
Predmet:	<i>Príprava zasadnutia Rady pre konkurencieschopnosť, ktoré sa uskutoční 27. mája 2021</i> Aktualizácia novej priemyselnej stratégie pre Európu – rozhodujúci význam zabezpečenia prístupu ku kritickým surovinám <i>diskusia o smerovaní</i>

Delegáciám v prílohe zasielame poznámku predsedníctva na tému „Aktualizácia novej priemyselnej stratégie pre Európu – rozhodujúci význam zabezpečenia prístupu ku kritickým surovinám“ na účely diskusie o smerovaní na zasadnutí Rady pre konkurencieschopnosť, ktoré sa uskutoční 27. mája 2021.

Rada pre konkurencieschopnosť | Vnútrotrh a priemysel

**Aktualizácia novej priemyselnej stratégie pre Európu – rozhodujúci význam
zabezpečenia prístupu ku kritickým surovinám**

Dokument predsedníctva na rokovanie

Od marca 2020, keď Komisia prijala balík opatrení priemyselnej politiky, sa veľa zmenilo. Európske hospodárstvo bolo tvrdo zasiahnuté pandémiou COVID-19, ktorá mala na jednotlivé odvetia a priemyselné ekosystémy rôzne kvantitatívne a kvalitatívne vplyvy.

V aktualizovanej priemyselnej stratégii, ktorú Komisia predložila 5. mája, sa opätovne potvrdzujú priority stanovené v marci 2020, najmä zelená a digitálna transformácia. Táto stratégia zároveň obsahuje posúdenie, ktorého účelom je ponaučiť sa zo skúseností získaných počas krízy spôsobenej pandémiou s cieľom podporiť oživenie, posilniť otvorenú strategickú autonómiu EÚ (o ktorej sa podrobne rokovalo na neformálnom zasadnutí ministrov pre konkurencieschopnosť (vnútrotrh a priemysel) v marci tohto roka) a urýchliť túto súbežnú transformáciu, a to s ohľadom na požiadavky Európskej rady uvedené v jej záveroch z októbra 2020: i) predložiť strategickú správu o jednotnom trhu vrátane aktuálneho stavu Akčného plánu presadzovania jednotného trhu; ii) posúdiť spoľahlivosť existujúcich postupov a potrebu opatrení na posilnenie odolnosti jednotného trhu; a iii) identifikovať strategické závislosti najmä v najcitlivejších priemyselných ekosystémoch, ako je zdravotníctvo, a navrhnúť opatrenia na zníženie týchto závislostí.

Posilňovanie odolnosti jednotného trhu

Prvá výročná správa o jednotnom trhu sa okrem iného zameriava na vplyv krízy na jednotný trh a európske spoločnosti vrátane priemyselných ekosystémov a malých a stredných podnikov (MSP). Hodnotí sa v nej aj pokrok pri riešení kľúčových prekážok jednotného trhu.

Komisia na základe uvedenej analýzy a získaných poznatkov potvrdzuje svoj záväzok preskúmať spôsoby posilnenia odolnosti jednotného trhu. Patrí medzi ne aj nástroj núdzovej pomoci pre jednotný trh, ktorého cieľom je poskytnúť štrukturálne riešenie na zabezpečenie dostupnosti a voľného pohybu osôb, tovaru a služieb v kontexte možných budúcich kríz.

V uvedenom dokumente sa tiež zdôrazňuje dôležitá úloha pracovnej skupiny pre presadzovanie jednotného trhu, ktorá bola zriadená v rámci priemyselnej stratégie v marci 2020 ako fórum na vysokej úrovni, na ktorom Komisia a členské štáty spoločne hľadajú riešenia prekážok jednotného trhu.

Úsilie o riešenie obmedzení a prekážok identifikovaných v správe o prekážkach jednotného trhu z roku 2020 bude naďalej pokračovať. Komisia preskúma najmä možnosti stanovenia noriem v oblasti služieb pre podniky a zlepšenia praktického vykonávania, pokiaľ ide o vysielanie pracovníkov. Dôraz sa bude klásť aj na vzájomné prepojenie medzi tovarom a službami vo všetkých ekosystémoch a na úlohu účinného dohľadu nad trhom zo strany vnútroštátnych orgánov pri riešení nevyhovujúcich výrobkov.

K zlepšeniu platobnej schopnosti MSP prispievajú aj osobitné iniciatívy na boj proti oneskoreným platbám, ako napríklad budúce Stredisko pre monitorovanie oneskorených platieb, mobilizácia investícií do MSP prostredníctvom špecializovaného nástroja pre MSP v rámci Programu InvestEU a nový verejno-súkromný fond IPO na podporu MSP a spoločností so strednou trhovou kapitalizáciou s cieľom zabezpečiť lepší prístup ku kapitálovému financovaniu. Tieto opatrenia podporia oživenie jednotného trhu a posilnia konkurencieschopnosť a odolnosť priemyslu EÚ.

Riešenie problematiky strategických závislostí EÚ

V priemyselnej stratégii z marca 2020 sa zdôraznil význam posilnenia otvorenej strategickej autonómie EÚ a potreba znížiť závislosť od tretích krajín, pokiaľ ide o niektoré konkrétne produkty, infraštruktúry a technológie strategického významu. Kríza spôsobená pandémiou COVID-19 ukázala, že je dôležité lepšie predvídať súčasné a budúce strategické závislosti.

V pracovnom dokumente útvarov Komisie o strategických závislostiach, ktorý bol uverejnený spolu s aktualizovanou priemyselnou stratégiou, vykonala Komisia analýzu založenú na údajoch o obchode, ktorá poskytuje prvé poznatky. Z 5 200 výrobkov dovážaných do EÚ sa v analýze identifikuje 137 výrobkov (čo predstavuje 6 % celkovej hodnoty tovaru dovezeného do EÚ) v citlivých priemyselných ekosystémoch, od ktorých je EÚ veľmi závislá. Približne polovica z nich pochádza z Číny. Tieto výrobky súvisia najmä s energeticky náročnými priemyselnými odvetviami (ako sú suroviny) a zdravotnými ekosystémami (ako sú účinné farmaceutické zložky) alebo inými výrobkami, ktoré sú dôležité pre podporu zelenej a digitálnej transformácie.

Z uvedenej skupiny výrobkov sa 34 považuje za zraniteľnejšie, a to vzhľadom na to, že môžu mať nízky potenciál z hľadiska ďalšej diverzifikácie a nahradenia výrobou v EÚ. Táto analýza zahŕňa šesť hĺbkových preskúmaní týkajúcich sa surovín, batérií, účinných farmaceutických zložiek, vodíka, polovodičov a cloudových a edgových technológií. Analýza takisto poukazuje na výzvy a závislosti v oblasti vyspelých technológií.

Pokiaľ ide o ďalší postup, v aktualizovanej priemyselnej stratégii sa opätovne potvrdzuje vôľa Komisie pokračovať v spolupráci s členskými štátmi a priemyselným odvetvím, a to aj prostredníctvom priemyselného fóra, s cieľom prehĺbiť svoju analýzu a riešiť identifikované strategické závislosti. Ako sa uvádza v preskúmaní obchodnej politiky, budú pokračovať práce zamerané na diverzifikáciu medzinárodných dodávateľských reťazcov a nadviazanie medzinárodných partnerstiev s podobne zmýšľajúcimi partnermi.

V aktualizovanej priemyselnej stratégii sa okrem toho potvrdilo, že Komisia bude naďalej podporovať priemyselné aliancie v strategických oblastiach, kde sa takéto aliancie považujú za najlepší nástroj na urýchlenie činností, ktoré by sa inak nerozvinuli. Komisia predovšetkým oznámila, že pripravuje spustenie dvoch aliancií, jednu pre procesory a polovodičové technológie a druhú pre priemyselné údaje, edge a cloud. Zvažuje aj prípravu aliancií pre kozmické nosné rakety a pre letectvo s nulovými emisiami, ktoré sa budú v plnej miere dopĺňať s alianciou pre obnoviteľné a nízkouhlíkové palivá, o ktorej sa v súčasnosti uvažuje.

Podľa aktualizovanej priemyselnej stratégie Komisia predloží aj stratégiu pre normalizáciu, ktorá v súlade s európskymi strategickými záujmami a hodnotami zabezpečí asertívnejší postoj pri stanovovaní európskych a medzinárodných noriem. Aj keď má normalizácia technickú povahu, ide o činnosť, ktorá je veľmi strategická. Normy zabezpečujú interoperabilitu medzi rôznymi zariadeniami a službami, znižujú náklady na prispôbenie, odstraňujú prekážky obchodu, pomáhajú spoločnostiam dostať sa na trhy a uľahčujú zavádzanie nových technológií a výrobkov. Normy môžu okrem toho zohrávať kľúčovú úlohu pri podpore konkurencieschopnosti EÚ a vedúceho postavenia v oblasti technológií, a to najmä v nových oblastiach, v ktorých má EÚ samostatne alebo v spolupráci s podobne zmýšľajúcimi partnermi možnosť ovplyvňovať medzinárodný systém.

K diverzifikácii dodávateľskej základne a posilneniu hodnotových reťazcov EÚ v globálnom kontexte môžu ďalej prispieť ohlásené usmernenia k strategickému verejnému obstarávaniu.

V spojení s aktualizovanou priemyselnou stratégiou Komisia navrhla aj právny nástroj na riešenie potenciálne rušivých účinkov zahraničných subvencií na jednotný trh. Tento nástroj môže byť jedným z kľúčových prvkov, keďže sa zameriava na vonkajší rozmer rovnakých podmienok, a tým prispieva k podpore spravodlivého a konkurencieschopného jednotného trhu.

Iniciatívy stanovené v aktualizovanej priemyselnej stratégii musia byť napokon stanovené aj v širšom kontexte opatrení, ktoré zvažujú tretie krajiny. Napríklad USA vykonávajú revíziu svojich dodávateľských reťazcov, pričom sa zameriavajú na batérie, polovodiče, účinné farmaceutické zložky, vzácne zeminy a šesť priemyselných základní¹. Zraniteľným miestam v globálnom dodávateľskom reťazci sa venuje aj skupina G7 v rámci svojho nového akčného plánu na posilnenie odolnosti hospodárstva.

Urýchlenie súbežnej transformácie

Pandémia ovplyvnila rýchlosť a rozsah zelenej a digitálnej transformácie. V záujme posilnenia ekonomického opodstatnenia týchto transformácií a ich predvídateľnosti, ktoré sú predpokladom pre informované investičné rozhodnutia, potrebuje priemysel súdržný regulačný rámec, prístup ku kapacitám a infraštruktúre (vrátane digitálnej), prístup k financovaniu (so silným dôrazom na kapitálové nástroje a na potrebu zlepšiť kapitálový ekosystém), prístup k surovinám a dekarbonizovanej energii a správne zručnosti.

V tejto súvislosti sa v aktualizovanej priemyselnej stratégii predkladá prvá analýza výziev, ktorým čelí štrnásť priemyselných ekosystémov, a transformačných iniciatív, ktoré sa už uskutočnili. Tieto analýzy predstavujú dôležitý vstup, ktorý umožňuje v spolupráci s priemyslom, verejnými orgánmi, sociálnymi partnermi a ďalšími zainteresovanými stranami vypracovať takzvané spôsoby transformácie priemyselných ekosystémov.

Je tiež potrebné vytvárať a prehľbovať trhy s ekologickými výrobkami a podporiť investície. Investície z nástroja Next Generation EU, o ktorých mala Rada pre konkurencieschopnosť príležitosť rokovať vo februári tohto roka, poskytnú príležitosti na štrukturálnu zmenu našich hospodárstiev. Dôležitú úlohu pri presadzovaní súbežnej transformácie môžu zohrávať projekty zahŕňajúce viac krajín, priemyselné aliancie, európske partnerstvá a iné nástroje.

¹ Obrana, zdravotníctvo, IKT, energetika, doprava, agropotravinárstvo. Pozri <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/presidential-actions/2021/02/24/executive-order-on-americas-supply-chains/>.

Prístup ku kritickým surovinám

Aktualizovaná priemyselná stratégia a v nej uvedené zmapovanie strategických závislostí a kapacít EÚ ďalej upriamuje pozornosť na závislosť EÚ od dodávok surovín z tretích krajín.

Akčný plán EÚ pre kritické suroviny² predstavuje desať opatrení na budovanie odolnosti a otvorenej strategickej autonómie pri súčasnom znižovaní environmentálnych a sociálnych vplyvov využívania zdrojov. Za kľúčovú podmienku pre zaistenie úspechu akčného plánu EÚ sa považuje povedomie členských štátov o ich vlastnej strategickej závislosti od kritických surovín, a to aj v dôsledku využívania týchto surovín nadväzujúcimi odvetviami a ich aktívneho zapojenia. Medzi oblasti, ktoré si vyžadujú najnaliehavejšie prijatie opatrení, patria vzácne zeminy. Tie sú nevyhnutné pre výrobu permanentných magnetov v rôznych priemyselných ekosystémoch, najmä v automobilovom priemysle, v oblasti obnoviteľných zdrojov energie a obrane³.

Takmer úplnú závislosť od jediného zdroja dodávok vzácnych zemín a ich rafinácie a recyklácie magnetov (Čína) možno považovať za strategické riziko, ktoré sa nesnaží urýchlene vyriešiť len EÚ, ale aj USA, Japonsko, Spojené kráľovstvo, Kanada, Austrália, India a ďalšie krajiny.

Sú potrebné investície a Európska aliancia pre suroviny (ERMA) pripravila investičné plány, ktoré by mohli prispieť k riešeniu dôležitých prípadov závislostí od surovín. Aby však boli tieto investície úspešné, výrobcovia z nadväzujúcich odvetví musia zabezpečiť príslušný trh.

² COM(2020) 474 z 3. septembra 2020.

³ 95 % elektrických vozidiel používa permanentné magnety, veterné turbíny obsahujú v priemere 600 kg permanentných magnetov na jeden MW výkonu. Obranný priemysel využíva menší podiel permanentných magnetov, avšak vysokokvalitných a ťažko nahraditeľných.

V súčasnosti sa objem vzácnych zemín získavaných z domácich zdrojov blíži k nule. V akčnom pláne EÚ sa členské štáty a regióny vyzývajú, aby lepšie využívali domáce zdroje tým, že identifikujú projekty v oblasti ťažby a spracovania kritických surovín a zhodnocovania súvisiaceho odpadu, ktoré možno realizovať do roku 2025 (napr. prostredníctvom príslušných investícií v národných plánoch obnovy a odolnosti). Domáce zdroje majú potenciál, aby do roku 2030 zabezpečili 20 % ročného dopytu EÚ⁴.

Komisia navrhla, že v záujme diverzifikácie vonkajších zdrojov bude rozvíjať strategické partnerstvá s krajinami bohatými na zdroje, a už rokuje s Kanadou a Ukrajinou. Dôležité sú aj iné regióny, ako napríklad západný Balkán. Srbsko má veľké zdroje lítia, boritanov a iných kritických surovín a potvrdilo svoj záujem o rozvoj strategického partnerstva s EÚ. Komisia ďalej zvažuje, že navrhne nadviazanie strategických partnerstiev krajinám v Afrike, ktoré o to budú mať záujem, pričom im ponúkne pomoc pri vytváraní pridanej hodnoty v ťažobnom priemysle ako hnacej sily hospodárskeho a sociálneho rozvoja.

Opäť je dôležité poznamenať, že ostatní svetoví aktéri sa tiež zameriavajú na tieto krajiny, aby si zabezpečili dodávky kritických nerastov. Preto je kľúčové, aby sa do týchto strategických partnerstiev aktívne zapájali členské štáty a európske spoločnosti.

Body na diskusiu:

- 1. Ktoré tri prvky aktualizovanej priemyselnej stratégie by sa mali uprednostniť z hľadiska politických opatrení, ktoré sa majú prijať v krátkodobom/strednodobom horizonte? Majúc na pamäti kľúčovú úlohu vnútorného trhu, ktoré tri prvky sa považujú za mimoriadne dôležité pre nový nástroj núdzovej pomoci pre jednotný trh?*
- 2. Budú závislosti od kritických surovín ohrozovať rozsah a tempo investícií potrebných na účinné aktivovanie zelenej a digitálnej transformácie? Aké investície do hodnotového reťazca v oblasti surovín plánujú členské štáty podporiť prostredníctvom súkromných investícií, Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, fondov EÚ a/alebo štátnej pomoci?*

⁴ Výpočty ERMA: ERMA doteraz identifikovala 14 domácich projektov, ktoré by mohli do roku 2030 dodať 7000 ton magnetov a pokryť 20 % ročného dopytu EÚ.